

4. Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 № 14 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0014700-05>.

5. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів. Навчальний посібник. Видання 2-ге. – К. : Атіка, 2002. – 640 с.

6. Мельничок В. Судово-психологічна експертиза учасників подій, пов'язаних із використанням транспортних засобів/ В. Мельничок // Право України. – 2009. – № 1. – С. 93-97.

УДК 343.915 (043.2)

Лапицька М. В.,

магістрант,

Національна академія внутрішніх справ, м. Київ

ДОСВІД ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Покарання у виді довічного позбавлення волі введене Законом України «Про внесення змін до Кримінального, Кримінально-процесуального та Виправно-трудового кодексів України» від 22 лютого 2000 р., остаточне нормативне закріплення цей вид покарання отримав у Кримінальному кодексі України 2001 р.

Не всі держави світу вбачають необхідність у довічному позбавленні волі. Так, приміром, в Португалії цей вид покарання відмінений Конституцією 1989 року (ст. 30 (1)). В Іспанії довічне позбавлення волі також відсутнє. Довічне позбавлення волі заборонено також конституціями деяких північноамериканських країн, зокрема Бразилії. Кримінальні кодекси Норвегії та Словенії також не передбачають довічного позбавлення волі. Замість нього, за особливо тяжкі злочини суди призначають тривалі, але фіксовані терміни позбавлення волі. В дійсності, в країнах Південної та Західної Європи лише незначна кількість осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, залишаються в колонії до кінця свого життя.

Середній термін довічного позбавлення волі: у Швеції – 9 років; в Англії та Уельсі – 14,4 роки; у Франції – 18 років; в Італії – 21 рік; в Австрії складає 22 роки, У Канаді мінімальний термін, після якого може бути розглянуто питання про дострокове звільнення засудженого до довічного позбавлення волі, складає 10 років при скоєнні тяжкого злочину та максимальний 25 років за особливо тяжкий злочин. Питання про дострокове звільнення може бути розглянуто: у Шрі-Ланці після фактичного відбуття 6

років покарання; Японії – 10 років; Німеччині та Люксембурзі – 15 років; Польщі – 20 років; Латвії та Литві – 25 років; Естонії – не менше 30 років. Серед країн, які забезпечують масштабне засудження до довічного позбавлення волі, виділяють США. В Англії та США в якості покарання передбачена також смертна кара.

Чинний КК Франції передбачає позбавлення волі на термін до тридцяти років. Необхідність встановлення «проміжної шаблі» між двадцятьма роками і довічним позбавленням волі була пов'язана з бажанням законодавця диференціювати відповідальність за посягання на різні за своєю цінністю суспільні блага. Після скасування смертної кари в 1981 р. всі діяння, за які був передбачений цей вид покарання, стали каратися довічним позбавленням волі. Число складів, санкції яких передбачали довічне позбавлення волі, відразу зросла з 64 до 119. Було вирішено встановити для діянь меншої тяжкості тридцятирічний термін позбавлення волі. Мінімум термінових кримінальних покарань КК встановив на 10 років. В Англії після скасування каторжних робіт у 1948 р. існує тільки один вид позбавлення волі – тюремне ув'язнення, яке диференціюється в залежності від його терміну. Мінімальний термін, який може бути призначений за один злочин, дорівнює одному дню, максимальний – 25 років. Крім того, існує і довічне ув'язнення. У США позбавлення свободи є одним із найпоширеніших за законодавством і практику його застосування видів покарання. За загальним правилом, ні федеральні закони, ні закони штатів не встановлюють загальних максимальних термінів позбавлення волі. Практично в більшості штатів і за федеральними законами допускається можливість довічного позбавлення волі. Воно може бути призначено: 1) за певних обставин того, хто був чи міг бути засуджений до смертної кари; 2) як самостійного заходу за найбільш небезпечні злочини; 3) за сукупністю вироків і злочинів; 4) особі, яка має 2 або 3 судимості за фелонії. При цьому довічне ув'язнення нерідко є єдиною і обов'язковою мірою. Для діючого законодавства США не є рідкістю і санкції в 30, 40, 50 років тюремного ув'язнення.

За чинним КК ФРН покарання у виді позбавлення волі може бути довічним або на певний термін. Нижня межа покарання на певний строк становить один місяць, а верхня – п'ятнадцять років (g 38). При цьому загальне покарання у вигляді позбавлення волі, яке призначається на певний термін при сукупності діянь, також не може перевищувати п'ятнадцяти років (g 54). Слід відзначити також, що ст. 47 КК ФРН містить особливі приписи про можливість призначення короткострокового позбавлення волі лише у виняткових випадках, «коли особливі обставини, що стосуються діяння і особи, яка вчинила діяння, спричиняють неминучим призначення

позбавлення волі для впливу на цю особу або для захисту правопорядку». Довічне позбавлення волі може бути призначене за вчинення ряду злочинів, передбачених в Особливій частині КК ФРН. В даний час таких норм 14: підготовка агресивної війни (g 80), державна зрада Федерації (g 81), зрада Батьківщини (g 94), розбій, що призвів за собою смерть потерпілого, особливо тяжкий підпал, створення вибухонебезпечної ситуації при використанні ядерної енергії (g 310 b), зловживання іонізуючим випромінюванням (абз. 3 g 311 a), повинь, небезпечно для життя, розбійний напад на водія автомобіля, напад на повітряний або річковий транспорт (абз. 2 g 316 c), загально-небезпечно отруєння (g 319), геноцид (абз. 1 g 220 a), тяжке вбивство; вбивство. Причому покарання у виді довічного позбавлення волі за останні три злочинних діяння є безальтернативним. Обчислення строку позбавлення волі проводиться таким чином: позбавлення волі на термін менше одного року обчислюється повними тижнями і місяцями, а позбавлення волі на більш тривалий термін – повними місяцями й роками.

Література

1. Костенко М. І. Міжнародне кримінальне право: Сучасні теоретичні проблеми / М. І. Костенко; Російська академія наук. Інститут держави і права. – М.: Юрлітінформ, 2004. – 448 с.

2. Кримінальне право зарубіжних держав: Загальна частина: Англія, США, Франція, ФРН, Японія, Італія / Авт. кол. Н. А. Голованова, В. М. Єр'омін, М. А. Ігнатова та ін; Під ред. І. Д. Козочкіна; Інститут міжнародного права та економіки імені О. С. Грибоєдова. – М.: Інститут міжнародного права і економіки ім. А. С. Грибоєдова, 2001. – 576 с.

3. Мостепанюк Л. О. Відбування довічного позбавлення волі в Україні та за кордоном: проблеми і перспективи // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 5. – С. 121-125.

УДК 343.213.1 (043.2)

Мельник Н. М., студентка,
Інститут прокуратури та слідства,
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса

ЮРИСДИКЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ УКРАЇНИ. ПОНЯТТЯ ТЕРИТОРІЇ

Дана тема є надзвичайно актуальною, оскільки щодня на практиці виникає питання підсудності і юрисдикційних повноважень України для реалізації своїх завдань: правового забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської